

BISERICA ȘI ȘCOALA.

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

<p>PREȚUL ABONAMENTULUI.</p> <p>Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor. Pentru România și străinătate: Pe un an 14 fr. pe jumătate an 7 fr.</p>	<p>PREȚUL INSERȚIUNILOR :</p> <p>Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte 8 cor. și mai sus 10 cor. v. a.</p>	<p>Correspondențele să se adreseze Redacțiunii „BISERICA ȘI ȘCOALA” Ear banii de prenumerațiune la TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.</p>
---	---	---

Nr. 2717/1902.

Se aduce la cunoștința candidaților de învățători confesionali, că examenele de cvalificațiune învățătorească pentru eparchia gr. or. română a Aradului se vor ține în zilele de **12,25, 13/26 și 14/27 Iunie a. c.** la Seminarul diecesan din Arad.

Candidații vor ave a-și înainta petițiile, ajustate în regulă, până în 8/21 Iunie a. c. la direcțiunea seminarială din Arad.

Arad, 15/28 Maiu 1902.

Consistorul eparchial gr. or. român.

Ioan I. Papp,
protosincol.

Sfințirea bisericei.

(Două manuscripte vechi).

Sf. Sinod al bisericei autocefale ortodoxe române a publicat la 1897, într'o broșură, „*Slujba sfințirii bisericei*“, adunată din diferite cărți bisericești, precum: Euchologiul Episcopului Melchisedec, tipărit în 1873, cartea de sfințirea bisericei a locotenentului de Mitropolit al Moldovei, Chesarie Rezmeriță, tipărită în 1863, și alte Euchologii vechi și noi ale bisericei noastre ortodoxe, tipărite mai înainte în limba noastră națională.

La episcopiile noastre ortodoxe române dincoaci de Carpați sunt în întrebuintare două cărți tipărite pentru slujba sfințirii bisericei, una mai veche: „*Rânduiala pentru tērnosania sfintei biserici*“ sau „*Rânduiala tērnosaniei cei mari*“,*) alta „*Rânduiala sfințirii bisericii prin Archiereu*“ tipărită la 1862 de A. Șaguna.

*) Exemplarul, care îl am la mână, fusese proprietatea fostului Episcop al Aradului Gerasim Raț. Frontispiciul îi lipsește.

Toate aceste cărți cuprind rânduiala sfințirii bisericei prin episcop. În casuri extraordinare însă, când Episcopul este împedecat a sevirși în persoană actul sfințirii, el poate delega pe protopresbiterul sau pe vre-un preot pentru sevirșirea sfințirii provizore a bisericei noue. Dar o rânduială osebită după care delegatul protopresbiter ori presbiter are să procedă la actul sfințirii, nu avem în cărțile noastre rituale.

Chesarie Rezmeriță, episcop Synadon și locțiitor de Mitropolit, în cartea sa despre sfințirea bisericei zice, că protopresbiterii rânduți de episcopi »vor sfinți bisericele cu aromate, sfântul mir, sfintele moaste și celelalte câte anume prin tipic se arată, eară *nici de cum cu altă sfințire*“.

Mitropolitul Șaguna stabilește o procedură mai scurtă, zicând că sfințirea bisericei noue de către protopresbiter, ca delegatul episcopului, se face prin sfințirea apei în mijlocul bisericei și prin punerea antimisului dat de către Episcopul pe prestol. *)

Astfel, după cât știu eu din practica urmată la episcopia din Arad, episcopul eparchiot dând binecuvântare protopresbiterului ori altui preot la sfințirea bisericei, se mărginește a-l îndruma în general, la sevirșirea acestui act, după *tipicul protopresbiterului*. Care este și cum glăsuște acest tipic? Îndreptar tipărit nu știu să existe. De aceea oficiarea serviciului religios la sfințirea bisericei variază, după obiceiul locului și după gradul de cunoștință a delegatului episcopesc.

Stabilirea unei rânduiei uniforme este deci o necesitate simțită în biserica noastră.

Cu prilegiul vizitării ce am făcut în toamna anului trecut, pe la mai multe biserici în districtul consistorului din Oradea-mare, eu am găsit două manuscripte miscelane legate, unul din veacul al XVII-lea, la biserica din Copăcel, în

*) Dreptul canonic, § 228.

protopresbiteratul Peșteșului, celalalt din veacul al XVIII-lea la biserica din Cărpinet, lângă Vașcov, cuprinzând, cel dintâiu: „*Slujba sfinției besearciei*“ scrisă la anul 1674 de Pop Petru din Tinod, cel de al doilea: „*Rânduiala blagosloveniei, ce se face la besearca cea nouă*“, având următorul titlu general: »Acele sfinte molitve și ecteniile am scris în casa lui Popa Dimitrie a duhovnicului dela Chisindia smeritul rob al lui Dumnezeu Ioan Popovici, locuitor în sat în Hodîș 1757 Noemvrie în 11 zile.« La alt loc îl găsim scris: Ioan Popoviciu *Muncacianul*.

Aceste două manuscripte se completează unul prin celalalt, tractând manuscriptul din 1674 întreaga rânduiala vecerniei, utreniei, a gătirii și îmbrăcării prestolului, ear cel din 1757 numai rânduiala sfințirii sau binecuvântării bisericeii, cu punerea antimisului, căruia însă trebuie să-i premeargă vecernia, utrenia, cu gătirea și îmbrăcarea prestolului și a jertfenicului.

Deși mai ales manuscriptul din 1674 pentru vechimei limbei ofere un interes deosebit literar, noi urmărind aci utilitatea lor practică, manuscriptul din 1757 ni-se pare mai interesant, fiind că cuprinde rânduiala sfințirii sau binecuvântării prin protopresbiter, introdusă și practică în diecesa Aradului pe timpul episcopului *Sinesie Ivanovici* (1751—1768) unul din cei mai eminenți și mai învățați episcopi ai eparchiei Aradului, care s'a distins și ca autor, scriind mai multe lucruri bisericești, în limba slavonă, întretinând legături literare cu episcopii Rîmniceului, precum se constată din prefața *Pravilei de rugăciuni*, tipărită în limba slavonă, la 1761 în episcopia Rîmniceului, pe care pentru însemnătatea ei istorică o reproducem aci în traducere, precum urmează:

„Întru mărirea sfintei de o ființă dătătoare de viață și nedespărțitei treimi a Tatălui, a Fiului și a Sfântului Duch, cartea aceasta cuprinzând în sine *Pravila de rugăciuni* a Sfinților luminători sârbești, cu blagoslovenia prea osfințitului și prea măritului (Excelenției Sale) Domn Pavel Archiepiscopul ortodox din Carlovitz și Mitropolit al întregului popor slaviano-sêrb și valach, care se află în împărăția Măriilor lor Cesaro-

Crăiești, — și consilier intim al amânduror Măriilor lor Cesaro-Crăiești. Adunate cu munca și cu toată osteneala sirguitoare și după puțină în total îndreptată și nu mai puțin cu stăruința și cu cheltuiala prea osfințitului Domn *Sinesie, Episcopul ortodox al Aradului și al Ienopolei și al Orăzii-mari și al Halmajului și consilier de curte al Măriei Sale Cesaro-Crăiești*. În cinstea Sfinților sfint-pomeniți spre folosul și pentru slujba sfințelor mănăstiri și biserici sârbești, ca amintire și ca exemplu pentru poporul ortodox sârbesc, S'a tipărit în Episcopia Rîmniceului în anul dela facerea lumii, 7270, iar dela intruparea Cuvântului-Dumnezeu 1761, în timpul Archiepiscopului aceleiași prea sfinte Episcopii, Chir Grigorie“.

Rânduiala blagosloveniei ce se face la biserica cea nouă, după manuscriptul din 1757, va fi întocmită, probabil, tot de episcopul *Sinesie*, ceea-ce se confirmă, în parte prin împregiurarea că numele seu se găsește scris în chiar textul ecteniilor și al rugăciunilor, unde se pomeneste numele episcopului diecesan.

Această rânduială se osebește, prin forma și cuprinsul său, de toate rânduile atingătoare de sfințirea bisericeii care le avem tipărite, și denotază cultura teologică a autorului, care face deosebire între sfințirea bisericeii (consecratio) de către episcopul, și sfințirea provisoră prin delegatul seu, care se zice: *binecuvântare* (benedictio), ceea-ce se vede clar din însuși titlul: *Rânduiala blagosloveniei ce se face la biserica cea nouă** Și aceasta este rânduiala sfințirii bisericeii după *tipicul protopresbiterului*, păstrată, cel puțin nominal, în diecesa Aradului.

Reservându-ne a reveni altădată asupra manuscriptului din 1674, dăm aci rânduiala binecuvântării bisericeii, după manuscriptul din 1757 cu toate particularitățile lexicale și gramaticale ale limbei române dela mijlocul veacului al XVIII-le, făcând unele îndreptări ortografice numai în textul ecteniilor și al rugăciunilor, pentru ca să poată fi rostite la înțeles.

Vasilie Mangra.

* Deosebirea aceasta se face și în »Slujba sfințirii bisericeii« edată de sf. Sinod al bisericeii ortodoxe române, la pag. 93: unde se zice: »Biserică desevîrșit sfințită de Episcop, sau binecuvântată prin delegatul seu.«

Rânduiala blagosloveniei,

ce să face la besearcă noao: sau stare icoanelor. Acesta este loc oare care osebit pentru rugăciune. Prin preotul dela episcopul având blagoslovenie spre aceasta și putere dându-se. Întru care până la vreme întru dênșa mai nainte de cea desevîrșit sfințire dumnezeasca liturgie să se sevîrșească.

În știință să fie că trei lucruri sint carele nimeana afară numai episcopul a sevîrși poate, acelea sint acestea: chirotonia, sau punerea mânilor la treaptă preoției, sfințirea mirului celui mare, și inoirea și sfințirea besearciei. Iară acest obiciaiu sfinta besearcă pravoslavnică catholicească a răsăritului din predaniile sfinților apostoli, care singur puitoriul de rânduială, și

dătătorul de lege Christos Domnul au luat ține. Precum dumnezeescul apostolescul ucenic Dionisie Areopagit mărturisește în cărțile sale, pentru învățătura sfințirii celor bisericești în capul al V-lea grăind: Că de se vor și sevîrși din preoți oare-careva din cinstitele taine: Ce nice odată ce sfințită nașterea de Dumnezeu preotul a lucra nu are, fără numai cu dum-

nezeese mir: Nice ceale ce sint ale dumnezeesții priciastanii va sevirși tainele de nu spre dumnezeescul jetvenic ceale împărășitoare chipuri vor fi puse: Ce nice singur preotul va fi, de nu va fi din ce desevirșit începătură a preoției numărât în soarta aceasta.

Drept aceaia punerea cea dumnezească a rânduului a începătoarelor sfințiri a rânduilelor sfințeniei și sevirșire a dumnezeescului mir și sfințitul jertvenic sfințit lucrare e a dumnezeștilor începătoarelor sfințiri, cu lucrare desevirșit, cu putere unue s'au dat întru moștenire soartelor. Iară Maxim sfințitul mărturisitoriu și tălcuitoriu alui Dionisiel despre cuvintele acestea grăiește: Însămnează că a sfinți și a sevirși mirul nu este a preoților, carii și sfințiți se numesc, ce nice jertvenicul a sevirși, aceasta este a sfinți, cum și ca să aducă spre el, nice mâinile aș pune. Că acestea unul Archiereul le face, care fără preot nice a boteza nice a aduce va fi. Că întru aceale maide-nainte sfințite de Episcop a lucra sfințiri vor fi. Întru acesteș chip și Georgie Pachimerul al aceluiași sfințit Dionisie tălcuitoriu, la aceluș singure cuvinte grăiește. Întru aceasta dar mai ales începătoriuului sfințirii cătră sfințita lucrare, iară nu prin slugire altora întru vrednicirea soartelor dată este: sfințirea mirului, sfințirea jertvenicului, și sfințire începăturilor a rânduilei punerii mâinilor. Drept aceaia nimeni din preoții beserecii, desevirșit a sfinți nice cum nice odată nu poate.

Iară de va și îndrăzni cineva a lucra aceasta nu numai că nimică nu-i desevirșit, ce și de moarte greșaste. Pentrucă au îndrăznit a se atinge nedată fiind lui putere, și pricină lepădării supus va fi. Ce pentrucă totdeauna și peste tot locul Episcopului, la sfințirea beserecii a călători nu poate. Ce ca să nu rămăe indeșart beserecă, ce cu noao înarmare întru slava lui Dumnezeu jos prin Protopopul dela Episcop putere avënd întru acesta chip dându-i-se blagoslovenie cu punere antimisului, care este în locul prestolului sfințit desevirșit, întru care până la ce desevirșit sfințire a se sfinți besereca de Episcop, dumnezească și ce fără de sânge jertvă a se sevirși întru dënșă va putea.

Avënd dela Episcop o putere ca aceasta protopopul sau alt oare-carele din preoți. Adunând preoții cei mai de aproape căți vor putē a fi, de cu seară sevirșesc în ce noao beserecă vecernie cea mică. După aceaia toacă noapte cē obicinuită bdenie a chramului. Iară după utrie mai nainte de vreamă slujbei, vin în beserecă și îmbrăcându-se cu alți preoți în epitrachile și în feloane, înainte beserecii, sau în pridvorul beserecii. Pus fiind scaun infrumșet, și pre dënșul antimisul, sfânta Evangelie și Crucea. Și apă fiind în vas gătit înainte. Iară în beserecă nimene fiind, prestolul și jertvenicul să fie îmbrăcate. Sevirșesc îndată cea mică sfințire a apei lui August. Iară după sevirșire osfosteniei, fac litie, împregiurul beserecii nepurtând nimică fără numai crucile. Și cântă stichirile litiei sau a chramului, irmoasele. Iară cel mai mare stropește toți păreții beserecii, zicënd:

Stropi-mē-vei cu isop, și mē voiu curăți. Spăla-mē-vei și mai virtos de cât zăpada me voiu albi. În numele Tatălui, și a Fiului, și a Sfântului Duch, Amin.

Iară încungiurând odată stau înaintea ușilor beserecii, zicënd Diaconul:

Domnului să ne rugăm.

Și norodul:

Doamne miluește-ne.

Iară cel mai mare cetēște rugăciune aceasta:

Doamne Dumnezeu nostru, pentru rugăciunile pré Sfintei stăpânei noastre, de Dumnezeu Născătoarei și pururea fecioarei Mariei, și a Sfântului (Cutarele a căruia este chramul) și ale tuturor sfinților tei, lucrul mâinilor noastre ale nedestoinicilor robilor îl îndreptează, și pre noi întru toate bine plăcuți bunătății tale neînvrednicește. Că tu preoților tei dar ca acesta le-ai dat preste unele, ca tot ce se cuvine întru numele teu cerșind desevirșit vor și lua, și care vor face dela tine făcut aceasta a fi se va crede. Cu deadinsul dară și smerit ne rugăm, și îndurării tale cei bune milcuindu-ne¹⁾ cerem, ca pre toți pre noi acum cercetând să ne cercetezi, și blagoslovind să ne blagoslovești, și cu întrările (noastre) intrarea sfinților ingeri să faci a fi. Cu cei ce slugesc cu noi, și cu cei ce proslăvesc bunătatea ta, iară toată ostirea diavolească în fugă să-o faci a fi și îndreptând întrările și eșirile noastre cătră lucrarea poruncilor tale. Că tu ești cel ce lucrezi toate cătră mântuirea sufletelelor noastre, și fie slavă înălțăm împreună cu unul născut al teu Fiuu, și cu prea sfântul și bunul, și de viață făcătoriuul teu Duch, acum și pururea, și în veacii veacilor. Amin.

Și îndată după aceasta însămnează ușile cu mâna dreaptă în chipul erucii zicënd:

În numele Tatălui și a Fiului, și sfântului Duch, cu pace să înțrăm.

Și deschizënd ușile înțră în beserecă, și norodul zicënd:

Întru numele Domnului,

îndată cântă stichira aceasta, glas 8.

Precum cu întrarea ta Christoase mântuire casei lui Zachei s'a făcut, așa și acum cu întrarea sfinților tei slugitori, și cu dënșii sfinții tei ingeri, pacea ta dând, casei acesteia, și cu milă blagoslovinduo pre dënșă mântuind și luminând sufletele noastre.

Iară cel mai mare stropește toată besereca și tot oltariul grăind:

Stropi-mē-vei cu isop și me voiu curăți. Spăla-mē-vei și mai virtos decât zăpada me voiu albi. În numele Tatălui și a Fiului și a sfântului Duch. Amin.

Iară sfirșindu-se stropirea și norodul cântarea, stând înaintea ușelor împărătești face obicinuitul început:

Binecuventat este Dumnezeu nostru totdeauna acum și pururea și în veci vecilor.

Iară norodul tot cântă:

Impérate ceresc:

După aceasta citesc:

¹⁾ a milcui = a implora milă. O mână posterioră a scris de-asupra: supunindu-ne, pentru »milcuindu-ne.«

Sfinte Dumnezeule. Tatăl nostru. Veniți să ne închinăm

(de 3 ori) și îndată psalmul 121 :

Veselitu-m'am de cei ce mi-au zis mie. Mărire. Și acum. Alliluia

(de trei ori). Diaconul zice ecteniile acestea : Iară de nu este Diacon, singur cel mai mare le zice :

Cu pace Domnului să ne rugăm.

Pentru pacea de sus și pentru mântuirea sufletelor noastre Domnului să ne rugăm.

Pentru pacea a toată lumea și pentru bună liniște și pentru unirea tuturor Domnului să ne rugăm.

Pentru Preosfințitul Episcopul nostru *Sinesie*, pentru cinstita preoție și întru Christos diaconie, și pentru tot clirosul și norodul Domnului să ne rugăm.

Pentru-ca să cerceteze locul acesta și cu darul seu să-l umbreze, Domnului să ne rugăm.

Pentru-ca să se blagoslovească besearca aceasta și cele ce-s întrênsa ale mesii cu blagoslovenie cerească, Domnului să ne rugăm.

(Iară aceasta o grăiește de 3 ori, iară cel mai mare ridicându-și dreapta în sus spre resărit blagoslovește în chipul crucii însemnând.)

Pentru blagocestivii și stăpânitorii Împărații nostri, pentru toată curtea și ostașii lor, și pentru ca cele bune de pace, totdeauna a grăi în inimile lor, pentru besearca sa, Domnului să ne rugăm.

Pentru blagocestivii și iubitorii de Christos fericirii ctitori, a cinstitei besearcii acesteia, și pentru toți cei ce cu credință, cu bună cucernicie și cu frica lui Dumnezeu întră întrênsa, Domnului să ne rugăm.

Pentru bună liniștea vësduhurilor și pentru:

Pentru-ca să desrădăcineze toate eresurile și călcarea de lege, și toată nedumnezeirea Agerenilor și să sădească pretutindenea dreapta credință și blagocestie, și să se rădăce corn creștinesc, Domnului să ne rugăm.

Pentru-ca să auză rugăciunile tuturor celor ce se vor ruga cu credință în besearca aceasta, și cu milă să umple cererea lor, Domnului să ne rugăm.

Pentru-ca să ne izbăvim noi de tot necazul:

Apără mântuește, miluește și ne păzește Dumnezeule cu darul tău.

Norodul:

Ție Doamne. 1)

Iară cel mai mare vosglașenic :

Că ție se cade toată mărirea :

Norodul:

Amin.

Îndată psalmul 120 :

Rădica-voiu ochii mei la munți:

Iară după aceasta cântă stichira, glas 5:

Binecuvintează Doamne casa aceasta, cea zidită întru numele tău, și auzite fă întru dînsa rugăciunile noastre, și jertvele și aducerile le primește, și toate greșalele norodului tău le șterge, și îi fă să afle dar' la tine, și pre noi pre toți ne miluește după mare mila ta.

Iară sfîrsindu-se cântarea, cel mai mare intră în oltariu zicînd :

Cu pace să întrăm.

Norodul:

Întru numele Domnului.

Iară cel mai mare stropește prestolul și jertvenicul grăind :

Stropi-me-vei cu isop și mă voiu curăți. Spăla-me-vei și mai virtos de cât zăpada mă voiu albi. În numele Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duch. Amin.

După aceasta îndată blagoslovește cele ce vor fi ale prestolului și ale jertvenicului zicînd Diaconul:

Domnului să ne rugăm.

Și norodul:

Doamne miluește-ne.

Caută înainte rînduiala blagosloveniei. 2) După sfîrșirea acestora îmbracă prestolul și jertvenicul nimic grăind, dar' stînd înaintea prestolului zice Diaconul:

Domnului să ne rugăm.

Norodul:

Doamne miluește.

Și molitva aceasta:

Doamne Dumnezeu nostru împăratul vecilor și făcătorul tuturor, pretutindenea la tot locul stăpînirii tale fiind; Cea ce toate le plinești, și toate le lucrezi, cea-ce alegi loc slavosloviei tale, și aceste le blagoslovește. Caută acum spre rugăciunea noastră a smeriților și nevrednicilor robilor tei. Și besearicii acesteia pre care întru slava ta ai ales, și o-ai întemeiat, fii acoperitoriu și scutitoriu, ca nici o rîotăte a puterilor celor protivnice să nu poată rămîne aici. Ci toate totdeauna cu puterea ta gonite să fie. Așa, Doamne Dumnezeule, mîntuitorul nostru, varsă cereasca ta blagoslovenie spre această casă de rugăciune, ca pre toți cei-ce vor cherna ajutoriul milei tale întrênsa să se scutească. Și neluată și nebiruită, blagoslovit locul acesta cu darul teu de toate încungiurările celea protivnice, în veci să se păzească. Ca întrênsa ție dela noi totdeauna cinstită slugirea noastră ce se aduce rugăciuni și jertfe și mulțămiri cu slavoslovie, să fie bine primite. Că tu ești Dumnezeuul milei și al îndurărilor, și al iubirei de oameni, și ție mă-

1) Ectenia : Pe prea sfînta curata etc., a rîmas din greșeala copistului.

2) Din manuscris lipsește această rînduială.

rire înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duch, acum și pururea și în veci vecilor, Amin.

Și îndată ia antimisul și-l pune pe prestol, grăind cu glas mare:

În numele Tatălui, și a Fiului, și a Sfântului Duch. Cu blagolovenia și cu voirea a Preasfințitului Arhiepiscopului nostru *Sinesie* întru de Dumnezeu mântuită cetate (N. N.) pui pe această masă în besereca aceasta, dumnezeescul acesta, cu darul prea sfântului Duch, cu mâinile lui celea sfințitoare, desevisit sfințit antimis, ca să se sevrșească pre dînsul dumnezeasca cea fără de sânge jertvă, întru slava unului Dumnezeu în sfânta troiță slăvit, întru mântuirea atodreptului credincios norod.

Și îndată, după aceasta norodul cântă cea mai sus scrisă stichiră, glas 5.

Blagoslovește Doamne casa aceasta.

Iară după cântare, de este Diacon, iară de nu, singur cel mai mare grăiește ecteniile:

Miluește-ne pre noi Dumnezeule după mare mila ta:

Încă ne rugăm pentru blagocestivii stăpânitarii împărații nostri, și pentru-ca Domnul Dumnezeu nostru să grăiască în inimile lor celea de pace și bune totdeauna, pentru sfânta sa beserecă, și pentru tot norodul seu, și să le sporească lor bine întru toate, și să supue sub picioarele lor pe tot vrăjmașul și pismașul.

Încă ne rugăm pentru Preosfințitul Arhiepiscopul nostru *Sinesie*.

Încă ne rugăm pentru fericiții și pururea pomeniții ctitorii cei de acum blagoslovitei beserecii acesteia, și ca să-i blagoslovească Domnul

Dumnezeu cu sănătate și cu lungime de zile, și întru toate cu bună întâmplare să le prisosească, și bine a petrece ei.

Încă ne rugăm pentru-ca să fie auzită tuturor rugăciunea celor-ce aleargă în besereca aceasta. și toată cererea cea către mântuirea lor să se umple.

Încă ne rugăm pentru toți frații nostri, și pentru toți pravoslavnicii creștini.

Iară cel mai mare vosglașenie.

Auzi-ne pre noi Dumnezeule mântuitorul nostru.

Deci:

Că milostiv și iubitoriu de oameni.

Diaconul:

Pre înțelepciune.

Strana:

Ceea ce ești mai cinstită. Mărire. Și acum. Doamne-miluește-ne

(de 3 ori) Iară cel mai mare face otpustul cel obicînit al Chramului.

Și îndată de sînt vase și odejdii nesfințite, după rîndul (?) Caută rînduiala¹⁾ blagosloveniei și sfințirea a vaselor celor noao și blagoslovindu-le pre dînsule, și cu aceste fiind blagoslovite. Preotul carele va vrea să slugească liturgie începe proscomidia. Iară cel mai mare, de este, aceste obraze sînt neblagoslovite²⁾ le blagoslovește pre ele după rîndul nici scriindu-le. Caută blagoslovenia sau sfințirea catapetesmei sau. Iară de sînt blagoslovite a doua oră nu le blagoslovește pre dînsule, ci îndată citesc ciasurile, și după acestea dumnezeasca liturgie începîndu-se se sevrșește după rînduiala sa. Prochimenul chramului și a zilei. Apostolul, Evangelia. Așîderea și priceasna.

¹⁾ Lipsește.

²⁾ Fără înțeles.

Ședințele Sinodului eparchial

din diecesa română gr. or. a Aradului, ținute în sesiunea ordinară a anului 1902.

Ședința III.

S'a ținut în Arad la 22 Aprilie (5 Maiu) 1902, la orele 4 d. m. în sala mare seminarială.

Președinte: P. C. Sa părintele protosincol *Ioan I. Papp*. — Notar: Dr. *Cornel Ardelean*.

Nr. 32. Presidiul presintă următoarele esibile:

1. Rugarea deputatului sinodal din cercul Peșteșului *Ioan Papp*, pentru concediu pe 6 zile pe basa morbului:

Se acordă.

2. Rugarea profesorului *Alexandru Mihața*,

pentru-ca să fie definitivizat, a fi luat la fondul de pensiune și a i-se vota cvincvenalul:

Se transpune la comisiunea petiționară.

3. Rugarea învățătorului *Avram Igna* din Ineu pentru acordarea unui ajutor anual:

Se transpune la comisiunea petiționară.

4. Rugarea comitetului parochial gr. or. din Ineu pentru ștergerea banilor de suflet restanți până la finea anului 1902:

Se transpune la comisiunea petiționară.

Nr. 33. Deputatul Dr. *Nicolae Oncu* face următoarea interpelare:

»Intreb și rog pe P. C. Sa Domnul Președinte, să binevoiască a comunica cu Sinodul nostru pașii și dispozițiunile, ce le-au luat Con-

sistoriile noastre în chestiunea de îndeplinire a scaunului vacant episcopesc ; și în special să ne răspundă, că adevărată este oare fama răspândită prin ziare, ca I. P. S. Sa Domnul Arhiepiscop și Mitropolit nu a aderat la termenul de alegere, hotărât de ambele Consistorii cu vot unanim pe ziua de 28 April (11 Maiu) a. c. ?

»Dacă aceasta este adevărat, cer și propun : să se prezenteze înaintea Sinodului toate actele relative la chestiunea de alegere, rezervându-mi dreptul de a prezenta o propunere concretă în această importantă afacere, după cetirea acestor acte.«

La acestea P. C. Sa părintele protosincol președinte răspunde următoarele :

»Inalt P. S. Sa D. Arhiepiscop și Mitropolit luând cunoștință despre încetarea din viață a regretatului nostru Arhiepiscop, încă în ziua morții, la 23 Martie a. c., prin actul de sub Nr. 102 M. exprimându-și condolența sa, răspunde între altele, că dorește a conduce în persoană actul alegerii. După-ce Consistoarele au satorit în unanimitate ca termen pentru alegere ziua de 28 Aprilie (11 Maiu), Consistorul din Arad comunicând aceasta a cerut dela I. P. S. Sa inviațiuni conform dispozițiilor din Statutul Organic, la ce I. P. S. Sa a răspuns, că fiind împedecat cu afacerile Sinodului arhiepiscopesc, nu poate adera la termenul propus de Consistoarele noastre, dar' își rezervă ca în termenul statutar să se înțeleagă cu Consistoarele în privința termenului pentru alegerea noului Episcop. Actele nu le-am adus, fiind-că nu am avut în privința aceasta mandat dela Veneratul Sinod, dacă însă Veneratul Sinod va dispune, actele se vor prezenta.«

Di Dr. Nicolae Oncu, nefiind mulțumit cu răspunsul presidial, face propunerea de urgență, ca presidiul să suspendeze ședința până va face dispoziție pentru prezentarea actelor referitoare ear' deputatul George Ardelean face contra-propunera de a nu suspenda ședința, ci a însărcina presidiul să le presinte în proxima ședință, și punându-se ambele propuneri la vot nominal :

Pentru propunerea Dlui Oncu votează :

Dr. Cornel Ardelean, Augustin Boțoc, Roman R. Ciorogariu, Dr. Gavril Cosma, George Feier, Paul Gayrilete, Vasile Goldiș, Dr. Sever Ispravnic, George Lazar, Paul Miulescu, Dr. Nicolae Oncu, Paul Papp, Vasile Papp, Aurel Petroviciu, Dr. George Popa, Dr. George Popoviciu, George Popoviciu, Sava Raicu, Ioan Russu Șirianu, Gerasim Serb protopop, Gerasim Serb referent, Dr. Ioan Suci, Virgil Tomici, Mihail Veliciu, Dr. Ioan Trailescu.

Pentru propunerea Dlui George Ardelean votează : George Ardelean, Vasile Beleş, Ioan Beleş, Alex. Filip, Teodor Filip, Dr. Iosif Gall, Ioan Georgia, Ioan Groza, Augustin Hamsea, Voicu Hamsea, Constantin Lazar, Ilie Moga, Toma Păcala, Vasile Pagnaba, Dr.

Iustin Papp, Nicolae Roxin, Petru Serb, Petru Truția și Nicolae Zigre.

Intrunind astfel propunerea Dlui Dr. Nicolae Oncu majoritatea voturilor, ședința se suspendă.

Nr. 34. Presidiul redeschide ședința și prezintă actele cerute de Sinod, cari cetindu-se în serie cronologică, la propunerea deputatului Dr. Nicolae Oncu :

Sinodul aduce în unanimitate următorul conclud :
Sinodul luând act de pașii și dispozițiile luate deja în chestiunea de alegere a Episcopului diecesan, fiind seamă de motivele înșirată de Consistor și de interesele vitale ale diecesei, strins legate de îndeplinirea scaunului episcopesc, ajuns în vacanță, regretă, că I. P. S. Sa Domnul Arhiepiscop și Mitropolit nu a putut adera la votul unanim al ambelor Consistorii relativ la termenul de alegere hotărât pe ziua pe 28 Aprilie (11 Maiu) și tot din aceste motive și pentru interesele vitale ale diecesei, solicită Consistoarele noastre, ca aceste în înfășul Statutului Organic să iee de urgență toate măsurile de lipsă pentru convocarea Sinodului electoral în timpul cel mai scurt posibil.

Nr. 35. Urmează continuarea raportului comisiei epitropești :

IV. Fondul ajutoarelor școlare învățătoarești.

Starea cu finea anului 1900	93.884 cor.	46 fil.
Venitele anului 1901	4.149	„ 14 „
La olaltă :	98.033 cor.	60 fil.
Eșitele anului 1901	4.193	„ 82 „
Starea la finea anului 1901	93.839 cor.	78 fil.

V. Fundațiunea capelei din Arad-Gaiu.

Starea cu finea anului 1900	562 cor.	39 fil.
Venitele anului 1901	28	„ 45 „
La olaltă :	590	„ 84 „
Eșitele anului 1901	—	„ — „
Starea la finea anului 1901	590 cor.	84 fil.

VI Fondul pentru biblioteca preparandială.

Starea cu finea anului 1900	1.651 cor.	77 fil.
Venitele anului 1901	83	„ 59 „
La olaltă :	1.735 cor.	36 fil.
Eșitele anului 1901	—	„ — „
Starea la finea anului 1901	1.735 cor.	36 fil.

VII. Fondul sinodal-congresual.

Starea cu finea anului 1900	21.963 cor.	77 fil.
Venitele anului 1901	1.541	„ 26 „
La olaltă :	23.505 cor.	03 fil.
Eșitele anului 1901	631	„ 78 „
Starea la finea anului 1901	22.873 cor.	25 fil.

VIII. Fundațiunea „Patriciu Popescu.“

Starea cu finea anului 1900	1.215 cor.	65 fil.
Venitele anului 1901	61	„ 52 „
La olaltă :	1.277 cor.	17 fil.

Eșitele anului 1901 . . .	—	„	—	„
Starea la finea anului 1901	1.277	cor.	17	fil.

IX. *Fundațiunea „Iosif Popovici Paffy“*

Starea cu finea anului 1900	30.828	cor.	19	fil.
Venitele anului 1901 . . .	2.049	„	64	„
La olaltă :	32.877	cor.	83	fil.
Eșitele anului 1901 . . .	1.411	cor.	19	fil.
Starea cu finea anului 1901	31.466	„	64	„

X. *Fundațiunea „Contele Andreiu Forray în Soborșin.*

Starea cu finea anului 1900	2.071	cor.	32	fil.
Venitele anului 1901 . . .	98	„	98	„
La olaltă :	2.170	cor.	30	fil.
Eșitele anului 1901 . . .	25	„	20	„
Starea la finea anului 1901	2145	cor.	10	fil.

XI. *Fundațiunea „Contele Coloman Almásy în Chitighaz.“*

Starea cu finea anului 1900	3.474	cor.	57	fil.
Venitele anului 1901 . . .	172	„	95	„
La olaltă :	3.647	cor.	52	fil.
Eșitele anului 1901 . . .	173	„	17	„
Starea la finea anului 1901	3.474	cor.	35	fil.

XII. *Fundațiunea de stipendiu „Gavril Faur în Oradea-Mare.“*

Starea cu finea anului 1900	15.677	cor.	72	fil.
Venitele anului 1901 . . .	691	„	55	„
La olaltă :	16.369	cor.	27	fil.
Eșitele anului 1901 . . .	188	„	—	„
Starea la finea anului 1901	16.181	cor.	27	fil.

XIII. *Fondul diecesan de asigurare contra focului.*

Starea cu finea anului 1900	104.003	cor.	33	fil.
Venitele anului 1901 . . .	10.593	„	05	„
La olaltă :	114.596	cor.	38	fil.
Eșitele anului 1901 . . .	7.145	„	01	„
Starea cu finea anului 1901	107.451	cor.	37	fil.

XIV. *Fondul pentru gimnaziul diecesan în Arad.*

Starea cu finea anului 1900	18.903	cor.	07	fil.
Venitele anului 1901 . . .	956	„	89	„
La olaltă :	19.859	cor.	96	fil.
Eșitele anului 1901 . . .	91	„	50	„
Starea cu finea anului 1901	19.768	cor.	46	fil.

XV. *Fundațiunea de stipendii „Teodor Papp de Checheș.“*

Starea cu finea anului 1900	137.358	cor.	78	fil.
Venitele anului 1900 . . .	14.181	„	32	„
La olaltă :	151.567	cor.	10	fil.

Eșitele anului 1901 . . .	12.268	„	71	„
Starea cu finea anului 1901	139.298	cor.	39	fil.

XVI. *Fundațiunea de stipeudii »Ana Iorgovici Ebesfalvai.«*

Starea cu finea anului 1900	13.079	cor.	63	fil.
Venitele anului 1901 . . .	1.423	„	45	„
La olaltă :	14.503	cor.	08	fil.
Eșitele anului 1901. . . .	1.158	„	94	„
Starea cu finea anului 1901	13.344	cor.	14	fil.

XVII *Fundațiunea de stipendii „Elena Ghiba Birta“.*

Starea cu finea anului 1900	128.993	cor.	15	fil.
Venitele anului 1901 . . .	7.091	„	93	„
La olaltă :	136.085	cor.	08	fil.
Eșitele anului 1901 . . .	4.851	„	—	„
Starea cu finea anului 1901	131.234	cor.	08	fil.

XVIII. *Fondul de pensiuine pentru funcționari și profesori.*

Starea cu finea anului 1900	88.707	cor.	50	fil.
Venitele anului 1901 . . .	6.396	„	85	„
La olaltă :	95.104	cor.	35	fil.
Eșitele anului 1901 . . .	1.338	„	83	„
Starea cu finea anului 1901	93.765	cor.	52	fil.

XIX. *Fondul bisericesc clerical.*

Starea cu finea anului 1900	848.554	cor.	01	fil.
Venitele anului 1901 . . .	54.829	„	41	„
La olaltă :	903.383	cor.	42	fil.
Eșitele anului 1901 . . .	59.381	„	33	„
Starea cu finea anului 1901	844.002	cor.	09	fil.

XX. *Fondul școlar preparandial și aucta școlară.*

Starea cu finea anului 1900	92.753	cor.	12	fil.
Venitele anului 1901 . . .	7.242	„	86	„
La olaltă :	99.995	cor.	98	fil.
Eșitele anului 1901 . . .	7.221	„	09	„
Starea cu finea anului 1901	92.774	cor.	89	fil.

XXI. *Fundațiunea de stipendii »Balla«.*

Starea cu finea anului 1900	26.777	cor.	58	fil.
Venitele anului 1901 . . .	1.712	„	14	„
La olaltă :	28.489	cor.	72	fil.
Eșitele anului 1901 . . .	975	„	28	„
Starea cu finea anului 1901	27.514	cor.	44	fil.

XXII. *Fondul preoțesc.*

Starea cu finea anului 1900	779.686	cor.	85	fil.
Venitele anului 1901 . . .	111.650	„	49	„
La olaltă :	891.337	cor.	34	fil.

Eșitele anului 1901 . . .	67.070	„ 38 „
Starea cu finea anului 1901	824.266	cor. 96 fil.

XXIII. *Depozite la casă.*

Starea cu finea anului 1900	162.321	cor. 30 fil.
Venitele anului 1901 . . .	13.862	„ 90 „
La olaltă :	176.184	cor. 20 fil.
Eșitele anului 1901 . . .	7.507	„ 52 „
Starea cu finea anului 1901	168.676	cor. 68 fil.

XXIV. *Fondul comunelor mixte pentru despărțire ierarhică.*

Starea cu finea anului 1900	28.545	cor. 47 fil.
Venitele anului 1901 . . .	6.062	„ 30 „
La olaltă :	34.607	cor. 77 fil.
Eșitele anului 1901 . . .	2.569	„ 25 „
Starea cu finea anului 1901	32.038	cor. 52 fil.

XXV. *Pretensiuni dubioase de sub procese comune cu diecesa Caransebeșului.*

Starea cu finea anului 1900	9.968	cor. 44 fil.
Venitele anului 1901 . . .	153	„ 24 „
La olaltă :	10.121	cor. 68 fil.
Eșitele anului 1902 . . .	—	„ — „
Starea cu finea anului 1901	10.121	cor. 68 fil.

XXVI. *Fundațiunea episcopului Ioan Meșianu pentru ajutorarea bisericilor sărace.*

Starea cu finea anului 1900	55.594	cor. 42 fil.
Venitele anului 1901 . . .	35.639	„ 66 „
La olaltă :	91.234	cor. 08 fil.
Eșitele anului 1901 . . .	18.808	„ 81 „
Starea cu finea anului 1901	72.425	cor. 27 fil.

XXVII. *Reîntregirea dotațiunii preoțești dela stat.*

Starea cu finea anului 1900	168.231	cor. 82 fil.
-----------------------------	---------	--------------

Venitele anului 1901 . . .	303.013	„ 45 „
La olaltă :	471.245	cor. 27 fil.

Eșitele anului 1901 . . .	368.800	„ 27 „
Starea cu finea anului 1901	102.445	cor. — fil.

XXVIII. *Fundațiunea „Faur din Lipova.”*

Starea cu finea anului 1900	3.078	cor. 30 fil.
Venitele anului 1901 . . .	—	„ — „
Starea cu finea anului 1901	3.078	cor. 30 fil.

XXIX. *Fundațiunea „George Popa de Teiuș” în Galșa.*

Starea cu finea anului 1900	2.100	cor. 94 fil.
Venitele anului 1901 . . .	—	„ — „
La olaltă :	2.100	cor. 94 fil.
Eșitele anului 1901 . . .	—	„ — „
Starea cu finea anului 1900	2.100	cor. 94 fil.

Terminându-se cetirea raportului special al senatului episcopesc, comisiunea prin raportorul Dr. Ioan Suciuc propune și Sinodul:

aprobă socoțile fondurilor înșirate mai sus.

Nr. 36. Referitor la pretensiunile dubioase de sub procese, comune cu diecesa Caransebeșului, la propunerea deputatului Vasile Pagubă sinodul decide :

Consistorul aradan, în conțelegere cu cel dela Caransebeș, să ia măsuri pentru lichidarea acestor pretensiuni.

Fiind timpul înaintat, P. C. Sa părintele protosincol president Ioan I. Papp anunță ședința proximă pe mâine, în 23 Aprilie (6 Maiu) la orele 4 p. m. ; ridică ședința la orele 7 p. m.

Ioan I. Papp, Dr. Cornel Ardelean,
Protosincol președinte. notar.

Propunerea limbei materne în școlălele poporale.

(Urmare și fine).

Cetire logică constă în aceea, că pruncul trebuie să priceapă mai întâiu cuvintele singuratice, după aceea propozițiunea, și în fine întreaga lecțiune. Acı învățătorul trebuie să întrebe și să esplice în continuu. Esplicările să fie scurte și precise. Învățăcelul să cetească la înțeles, cu totul respicat, și să fie atent la tot cuvântul.

Cetirea estetică să urmeze numai atunci, după ce învățăcelii au trecut gradurile cele două dintăiu, adecă după-ce știu ceti curenț și cu înțeles. Factorul principal al acesteia e însuși învățătorul. El singur să premeargă cu exemplul său și anume: luând cartea de cetit la mână să cetească piesele cu ton corespunzător în înțelesul interpunțiunilor,

însă fără afectiune, căci pruncii precum în vorbire așa și în cetire vor imita pe învățător.

4. Scrierea.

Scrierea e perfecțiunea limbei vorbite; ea nu dispăre ca vorbirea, în momentul nașterii sale, ci conservă cele vorbite — mai multe veacuri; ea trece din generațiune în generațiune. Oratorii vechi și astăzi vorbesc cu noi prin cărțile lor, ca și când ar fi și acuma în vieață.

Scrierea e cu mult mai veche decât tiparul. În timpurile cele vechi scriau oamenii pe place de

Urmarea în supliment.

**Supliment la „BISERICA și ȘCOALA”
Nr. 20. Anul 1902.**

metal, gravau în peatră sau pe lemn prin mijlocul unui instrument de fer etc.

De când au aflat oamenii cum se pregătească hârtia, încă înainte de invențiunea tiparului, s'au ocupat mult cu perfecționarea scrierii. Scriitorii cei buni se plăteau scump; căci cărțile erau numai manuscrise; ba foarte puțini erau cari știau scrie. Aceia însă cari scriau, formau litere rotunde și legibile, mai cu seamă cei ce scriau cu litere latine.

Dela invențiunea tiparului, de când oamenii cetesc, și-au și stabilit regule caligrafice. Cine voește a scrie frumos, să-și procureze modeluri bune caligrafice, sau să imiteze scrisoarea învățătorilor lor. Învățătorii însă să fie cu mare grijă, nu numai la regulele caligrafice, ci și la cele ortografice.

5. Gramatica.

Metodul cel mai bun pentru propunerea gramaticii este metoda analitic »dela întreg la părți«, adică: tractarea sintacsei legată la oaltă cu etimologia. Propunerea să și-o împărțească învățătorul după principiul pedagogic »dela ușor la mai greu« încât fie-care să aibă un întreg din gramatică.

Cursul prim se cuprindă din sintacsă propozițiunea simplă pură și însemnătatea subiectului și a predicatului, apoi analizarea cuvintelor în silabe și sunete respective litere; din etimologie, substantivul, însemnătatea lui, numărul, genul și terminațiunea, apoi forma articulată și nearticulată în cazul nominativ, după aceea adjectivul asemenea ca și substantivul, apoi pronumele personal, ca pregătire pentru conjugarea verbului, ear în fine verbul după însemnătate, număr și persoană și conjugarea în cele trei timpuri principale.

E de notificat, că: pruncii au să se deprindă bine în regulele ortografice fiind cu atențiune la schimbarea sunetelor, despărțirea cuvintelor în silabe, și să știe unde să scrie cu literă mare începătoare. Scriind pruncii binișor ortografice, să se deprindă în descrierea obiectelor mai ușor cunoscute lor prin intuițiune.

Cursul al doilea să cuprindă din sintacsă pe lângă propozițiunea pură, propozițiunea simplă amplificată; ear din etimologie va repeta cele învățate în cursul prim, dezvoltându-le mai pe larg; așa d. e. la substantiv în declinațiuni, la verb conjugarea în timpurile secundare s. a. apoi articolul, numeralul, adverbul, prepoziția și interjecțiunea, dezvoltând totdeauna aceste părți ale vorbirii din propozițiuni sau piese scurte de cetire.

Cursul al treilea să cuprindă pe lângă repetarea propozițiunilor amintite și propozițiunea contrasă și eliptică, esplicând pe larg formarea acestor

propozițiuni, ear din etimologie va repeta toate părțile vorbirii în mod practic dezvoltându-le tot din propozițiuni și piese de cetire.

Ocupațiuni stilistice pentru cursul al doilea și al treilea se pot da elevilor despre obiectele din giurul lor precum: descrieri, fabule, epistole etc.

Acele ocupațiuni apoi le va revedea și corege învățătorul, clasificându-le după dexteritatea învățăcelilor.

Modul aci arătat pentru instruirea limbei materne e numai o cale pregătitoare pentru stilistică, Stilistica să urmeze numai după astfel de exerciții.

Julian Paguba.
învățător.

CRONICA.

*** Consistor plenar.** *Consistorul eparchial a fost convocat la ședință plenară pe Luni în 20 Maiu (2 Iunie) a. c. la orele 10 a. m. în sala ședințelor consistoriale, obiectele fiind:*

1. *Promulgarea concluserilor sinodale ale sesiunii din 1902.*

2. *Dispozițiuni în chestiunea convocării Sinodului eparchial estraordinar pentru alegerea noului episcop.*

3. *Alte eventuale obiecte.*

*** Pentru esamenele de cvalificațiune învățătorească.** Atragem atențiunea candidaților de învățători că petițiile pentru admitere la esamen de cvalificațiune să și le ajusteze cu următoarele documente originale: carte de botez, testimoniu școlar despre studiile premerse cursului pedagogic, absolutor preparandial, atestat ori atestate de serviciu în care să se arate continuitatea serviciului dela absolvarea preparandiei până la datul petițiunei. Totodată se atrage atențiunea candidaților că sunt obligați a depune înainte de esamen taxa de 20 cor. prescrisă de § 125 al Statutului Organic.

*** Esamenele de curs** dela instit. ped. teol. din Arad se încep în 1/14 Iunie și durează până în 8/21 Iunie. *Esamenele private* preparandiale se vor face în 8/21 Iunie între orele 3—7 d. a. — În 10/23 și 11/24 fac preparandiile esamen de curs. În 12/25, 13/26 și 14/27 Iunie se vor ține esamenele de cvalificațiune învățătorească.

† **Necrolog.** Duminecă în 5/18 Maiu a. c. la 11 ore a. m. a trecut la cele eterne mult iubitul și nevinovatul copilăș al părintelui capelan Ioan Suciu din Cuvești (ppiatul Lipovei) cu numele Corneliu, fiind abea în al 3-lea an al etății. Il deplâng: Iosif și Sofia Iorgovici ca bunici, Ioan și Mărioara Suciu ca părinți, Corneliu și Laura, Iosif și Grațiela, Iuliu și Maria, Anastasia Putici ca unchi și mătușe, precum și

alte numeroase rudenii și cunoscuți. Eternă fie pomenirea lui.

Nr. 75/902.

Convocare.

Conformându-ne concludului XVII. al conferinței premerse, convocăm a II-a conferință din anul adm. curent la școala de fetițe din Arad centru, pe ziua de Vineri 6 Iunie n. 1902.

Programa:

1. La 7 ore a. m. participare la chemarea Duhului Sfânt.
 2. Asistare la examenul fetițelor din școala centrală, condusă de învățătoarea Maria Precupaș.
 3. Deschiderea conferinței.
 4. Constatarea prezențelor.
 5. Desbatere asupra examenului ascultat.
 6. Raportul prezidiului.
 7. „Frațiunile vulgare“ prelegere practică de Ștefan Roja învățător în Pecica.
 8. Discuțiuni asupra chestiunilor școlare.
 9. „Folosul muncii și a învățături“ disertațiune de Nicolae Cristea învățător în Măndruloc.
 10. Înscrierea de membrii la societatea de înmormântare a învățătorilor, și la secțiunea apicultorilor.
 11. Chestiunea manualelor școlare, și compunerea definitivă a listei manualelor, ce se vor folosi în școlile tractului în anul școlar viitor.
 12. Raport asupra proiectatului plan de învățământ.
 13. Dispozițiuni pentru participare la adunarea generală în Hălmași.
 14. Propuneri.
 15. Alegerea comisiunii autenticatoare.
 16. Defigerea timpului și locului pentru procsima conferință.
 17. Încasarea tacselor restante.
 18. Încheierea conferinței.
- Arad, la 24 Maiu st. n. 1902.

Iosif Moldovanu,
președinte.

Ștefan Roja,
secretar.

Concurse.

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Diosig** protopresbiteratul Orășii-Mari, se escrie concurs cu termen de alegere pe **16/29 Iunie 1902.**

Emolumentele sunt: 1. Douăzeci jugere catastrale pământ arător prețuit în 400 coroane. 2. Dela 75 numere de case câte una măsură bucate a 2 cor. = 150 coroane. 3. Dela 75 numere de case câte 80 fileri — 60 coroane. 4. Venitele stolare după calculul mediu alor 5 ani din urmă 120 coroane. 5. Casa parohială cu supraedificatele și intravilan prețuite 80 cor. 6. Ca întregire a dotației preoțești din vistieria statului, — pentru preot fără 8 clase s'a pus în curgere suma de 299 coroane respective 499 coroane.

Contribuțiunea erarială după pământurile parohiale o va solvi-o preotul alegând.

Parohia fiind de clasa a treia dela recurenți se recere cvalificațiunea prescrisă în Regulamentul congregual.

Recurenții sunt avisați a-și trimite recurselē adrese comitetului parohial concernent și ajustate conform prescrișelor Regulamentului pentru parohii subsemnatului protopop în Oradea-Mare până în 13/26 Iunie a. c., eară până la alegere să se prezenteze în Sfânta biserică în vre-o Duminecă ori sērbătoare spre a-și arēta desteritatea în cele rituale și în oratorie.

2—3

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: **TOMA PACALĂ**, m. p. protopop.

—□—

Pe basa hotărērii comitetului parohial se deschide concurs pentru stațiunea a treia învătătoarească din comuna **Valcani** cu termen de alegere de **30 de zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“ cu următoarele emolumente:

1. Salar în bani gata 600 cor.; 2. Scripturistica 12 cor.; 3. Conferința 20 cor.; 4. Încălzēmēt după trebuință; 5. Cvarțir cu 1 chilie și cuină. Tinerii necăsătoriti sunt preferiti. Recurenții să-și subștearnă petițiile la Rev. Domn Paul Miulescu prolopresbiter în Nagy-Komlōș cu documentele prescrise și să se prezenteze în sf. biserică a-și arēta desteritatea în cântare și tipic.

Dat în ședința comitetului parohial ținută în Valcani la 17/30 Aprilie 1902.

Nicolau Coracievits,
președinte.

Ștefan Oprean,
notar.

In conțelegere cu mine: **PAUL MIULESCU**, protopres-3—3 biter, asesor consist. și inspector școlar.

—□—

Cu provocare la ordinul Venerabilului Consistor diecesan de sub Nrul 1608/1902 prin aceasta se escrie concurs pe capelania temporală sistemisată lângă veteranul paroch Ioan Bozgan, cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în foaia oficială „Biserica și Școala.“

Emolumentele sunt următoarele: a) Venitul sesiei parohiale, împreună cu competența de pășune, pământ estravilan arător, — arenda în calcul mediu 1420 cor.; b) Rotezuri 36 cor.; c) Cununii 120 cor.; d) Logodne 24 cor.; e) Înrmormētări 290 cor.; f) Alte funcțiuni 30 cor.; g) Bir dela 130 numere posesori de pământ câte una măsură de grâu, evaluat la 360 cor.; h) Bir dela 60 numere locuitori fără pământ, câte u^ș coroană, 60 cor. — Suma totală 2340 coroane, din cari detragēndu-se darea de 240 coroane, rămāne un venit curat de 2100 cor. adecā: doauē mii una sută coroane, din care venit capelanul, care se va alege va folosi jumētate, adecā: jumētate în natură din pământ, jumētate din bir, jumētate din veniturile stolare.

Dela recurenți se cere cvalificațiunea circumscrișă în §. 15, punctul a) al regulamentului pentru parohii și recurselē lor instruate cu documentele despre aceasta cvalificațiune le vor înainta Preaonoratului Domn Protopop tractual Vasile Beleş în Arad, în termenul precisat mai sus; ear în timpul concursual se vor presenta în sf. biserică de aici, pentru a-și arēta desteritatea în oratoria bisericēască și rituale.

Cicir, la 28 Aprilie 1902.

3—3

Comitetul parohial.

In conțelegere cu: **VASILIE BELEȘ**, protopop.

—□—